

Alchevskykh str., 44, Kharkiv, Ukraine, 61002. Tel.: (057)349-45-07; e-mail: akseniya72@gmail.com.

Нестеренко Оксана Олександрівна, д-р екон. наук, проф., завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування, Державний біотехнологічний університет. Адреса: вул. Алчевських, 44, м. Харків, Україна, 61002. Тел.: (057)349-45-07; e-mail: akseniya72@gmail.com.

Zhyliakova Olena, PhD in Economics, Associate Professor, Department of Finance, Banking and Insurance, State Biotechnological University. Address: Alchevskykh str., 44, Kharkiv, Ukraine, 61002. Tel.: (057)349-45-07; e-mail: ovz1913@gmail.com.

Жилякова Олена Валеріївна, канд. екон. наук, доц., кафедра фінансів, банківської справи та страхування, Державний біотехнологічний університет. Адреса: вул. Алчевських, 44, м. Харків, Україна, 61002. Тел.: (057)349-45-07; e-mail: ovz1913@gmail.com

Staverska Tetiana, PhD in Economics, Associate Professor, Department of Finance, Banking and Insurance, State Biotechnological University. Address: Alchevskykh str., 44, Kharkiv, Ukraine, 61002. Tel.: (057)349-45-07; e-mail: staverskaya@gmail.com.

Ставерська Тетяна Олександрівна, канд. екон. наук, доц., кафедра фінансів, банківської справи та страхування, Державний біотехнологічний університет. Адреса: вул. Алчевських, 44, м. Харків, Україна, 61002. Тел.: (057)349-45-07; e-mail: staverskaya@gmail.com.

DOI: 10.5281/zenodo.5799504

УДК 336.713:005.931.1

АНТИКРИЗОВЕ УПРАВЛІННЯ КОМЕРЦІЙНИМ БАНКОМ У СУЧАСНИХ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ УМОВАХ

В.М. Лачкова, А.С. Лачков

Розглянуто сучасні соціально-економічні умови функціонування банківської системи України. Обґрунтовано сутність банківської кризи та чинники, які спричиняють її розвиток. Визначено сутність і відмітні особливості антикризового управління банками в умовах коронакризи. Запропоновано інструменти із запобігання кризі банку, її подолання та відновлення фінансової стабільності.

© Лачкова В.М., Лачков А.С., 2021

Ключові слова: банківська система, банк, чинники впливу, криза розвитку, антикризове управління.

COMMERCIAL BANK ANTI-CRISIS MANAGEMENT UNDER MODERN SOCIAL AND ECONOMIC CONDITIONS

V. Lachkova, A. Lachkov

World experience shows that the market economy is characterized by instability at the macro and micro levels: crises, unemployment, inflation, bankruptcy.

The article discusses the social and economic conditions for the functioning of the banking system of Ukraine under unstable economy. The theoretical studies results of scholars on anti-crisis management are generalized and the need for further development of the theoretical foundations and conditions for the practical application of anti-crisis management tools for commercial banks is substantiated.

The regulatory and legal framework in the field of anti-crisis management is analyzed.

The reasons of banking institutions crisis state have been determined.

Investigated the anti-crisis management organization of commercial banks in Ukraine under modern conditions.

The functions of state regulation and control over the activities of commercial banks are considered. The banking crisis definition is proposed. The consequences of the manifestation of the crisis in the development of the bank are considered.

The reasons of the banking crisis emergence and development are substantiated. The essence and distinctive features of anti-crisis management of banks in a pandemic have been determined. The stages of anti-crisis management of commercial banks are considered. The need for the system of managerial decisions, which should include means of methodological and information procuring, has been substantiated.

Banking crisis management tools are aimed at preventing the emergence of crisis, minimizing the consequences of its manifestation and restoring the financial stability of the bank are proposed.

Keywords: banking system, bank, factors of influence, development crisis, anti-crisis management.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Світовий досвід показує, що ринковій економіці властива нестабільність на макро- і мікрорівнях: кризи, безробіття, інфляція, банкрутства. Основу економічної нестабільності складає циклічність розвитку економічних систем. Отже, криза банку є закономірним об'єктивним явищем, зумовленим впливом сукупності дестабілізуючих чинників, що може виникнути на будь-якій фазі його функціонування. Останній період розбудови банківської системи України характеризується подоланням

затяжної системної макроекономічної кризи, яка ускладнилася пандемією SARS-CoV-2. Незважаючи на випереджальні заходи Національного банку для фінансової стабілізації банківської системи України: очищення системи від неплатоспроможних банків, впровадження міжнародно визнаних вимог до капіталу та ліквідності, проведення регулярного стрес-тестування, ризикоорієнтований наглядовий підхід, наявний потенціал комерційних банків щодо протидії кризовим явищам не реалізовано повною мірою. Причинами кризового становища вітчизняних банківських установ є не тільки спад економіки країни, підвищення рівня безробіття, масове банкрутство суб'єктів малого та середнього бізнесу, девальваційні очікування громадян, суттєве зменшення обсягів заощаджень, збільшення ризиків обслуговування споживчих незабезпечених кредитів, але й неадекватний сучасним ринковим вимогам стан корпоративного управління банками. Забезпечення успішної роботи банківської системи України робить надзвичайно важливими питання організації протидії кризовим явищам та відродження нормального функціонування кожної окремої банківської установи, потребує опанування методів та дієвого запровадження у практику інструментів антикризового управління, що зумовлює актуальність теми дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вагомий внесок у розвиток науково-методологічних засад антикризового управління було здійснено такими вітчизняними та зарубіжними дослідниками, як В.В. Вітлінський, Л.О. Лігоненко, О.О. Терещенко, Н.О. Тридід, В.В. Попов, В.І. Кошкін, О.П. Жарковська, Б.Ю. Бродський та ін. Сучасні інструменти управління банківськими кризами охарактеризовано в наукових працях українських дослідників, зокрема О.І. Барановського, Т.А. Васильєвої, В.М. Гейця, О.В. Дзюблюка, А.О. Єпіфанова, С.І. Науменкової, А.М. Мороза, І.В. Сала та ін.

Визнаючи компетентність і важливість зазначених та інших наукових праць для становлення й розвитку антикризового управління комерційними банками України, відзначимо, що проблеми зменшення негативного впливу сучасних кризових чинників на банківські установи, стабілізації їх фінансового стану потребують подальшого дослідження та вирішення. Отже, подальший розвиток теоретичних основ та обґрунтування умов практичного застосування інструментів антикризового управління комерційними банками є об'єктивною необхідністю.

Мета статті полягає в розвитку теоретичних аспектів антикризового управління банками та обґрунтуванні практичного інструментарію його впровадження.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сьогодні вітчизняний банківський сектор повсякчас проходить стрес-тестування. Криза, спричинена коронавірусом SARS-CoV-2, вплинула на всі країни та їхні фінансові сектори. Вона матиме далекосяжні негативні наслідки для фінансової стабільності українських банківських установ через зменшення дохідності домогосподарств, руйнування малого і середнього бізнесу, падіння платоспроможності позичальників, погіршення якості кредитного портфеля, скорочення заощаджень, обмеження інвестицій тощо.

Механізм розвитку кризи на рівні окремого банку розглянуто в працях відомих економістів-дослідників: О.І. Сімановського, А.М. Тавасієва, О.І. Барановського, С.Г. Арбузова, Ю.В. Колобова, В.І. Міщенко, С.В. Науменкової та ін.

Оцінка найбільш відомих теорій кризи свідчить, що вони змінювалися з перебігом часу разом із змінами соціально-економічних умов функціонування банків – від визначення випадковості кризи, яка долається системою вільної конкуренції, до визнання об'єктивності й системності кризових явищ, характеристики видів і стадій кризи, її причин і наслідків.

В економічній науці існують різні підходи до визначення сутності кризи на рівні окремого банку. Деякі спеціалісти [1] розглядають кризу як критичну, але несподівану для банку подію і пропонують для її попередження створювати систему моніторингу. Якщо криза все ж таки настає, то першочерговим завданням управління, як вважають автори, є обмеження її розповсюдження всередині банку. Інші фахівці [2] вважають кризу процесом, негативні наслідки якого є довготривалими в часі й просторі. Решта дослідників визначають кризу як стан, що призводить до банкрутства банку [3]. Із такими підходами неможливо погодитись, оскільки вони неповною мірою розкривають сутність кризи. Прихильники першого підходу орієнтуються виключно на симптоми кризи, другого – зосереджуються на наслідках, при цьому наслідки кризи трактуються достатньо односторонньо – банкрутство, хоча відомо, що в китайській мові слово «криза» складається з двох ієрогліфів. Перший означає «загроза», а другий – «можливість», що в нашому випадку можна трактувати так: за умов адекватного антикризового управління банк може подолати кризу і створити підґрунтя для фінансової стабілізації, що продовжить життєдіяльність банку, забезпечить його відродження на тому ж або вищому рівні організації та ефективності. Проведені дослідження підтверджують цей висновок.

Узагальнення теоретичних досліджень економічної сутності банківської кризи дозволило авторам запропонувати таке визначення

кризи розвитку банківської установи: «Криза банківської установи – це процес, пов’язаний із діяльністю банку як мікроекономічної системи, що характеризується різким загостренням суперечностей, які виникають у процесі взаємодії окремих елементів банку між собою та із зовнішнім оточенням, призводить до порушення її рівноваги, спричиняє необхідність уведення спеціального антикризового управління, спрямованого на ліквідацію суперечностей системи».

Вивчення сучасних підходів до основних чинників кризи розвитку банківських установ дозволило встановити, що це питання є одним із найбільш розроблених, як у зарубіжних, так і вітчизняних дослідженнях. Майже кожен дослідник запропонував свій перелік кризових чинників, визначив класифікаційні ознаки, що заслуговують на увагу. Узагальнення досліджень за цим напрямом дозволило визначити, що більшість науковців поділяє кризові чинники залежно від місця виникнення на зовнішні, прояв яких не залежить від діяльності банку і зумовлюється станом зовнішнього оточення, та внутрішні, виникнення яких та інтенсивність прояву залежать від внутрішнього стану банківської установи, провокуються певними управлінськими рішеннями. Серед основних зовнішніх чинників виникнення банківських криз у сучасних умовах більшість авторів вважає структурні дисбаланси в економіці, низьку ефективність грошово-кредитної та валютної політики, недостатню ефективність регулятивних механізмів у сфері банківської діяльності, недовіру населення до банківських установ, карантинні заходи через пандемію коронавірусу. До найбільш впливових внутрішніх чинників, які обумовлюють кризу розвитку банку, фахівці відносять значне погіршення якості активів та зниження ліквідності, втрату ключових клієнтів, незадовільну якість внутрішнього механізму організації банку, недостатній професіоналізм кадрів.

Наслідком кризи розвитку комерційного банку є втрата ним ліквідності й платоспроможності, можливість банкрутства та ліквідації. Кризові ситуації в банках паралізують платіжну систему країни, спричиняють девальвацію національної валюти, сприяють загостренню політичного становища.

Для мінімізації негативних наслідків кризи та створення умов для подальшого стабільного функціонування й розвитку банківських установ менеджери всіх рівнів застосовують антикризове управління.

Вивчення спеціальної наукової літератури довело, що останнім часом цей термін набув значного поширення. Дослідженню його положень приділяють увагу видатні науковці, зокрема, заслуговує на увагу визначення, запропоноване Л.О. Лігоненко, яка визначає

антикризове управління як «сукупність зовнішніх та внутрішніх впливів на підприємство, що здійснюється на усіх стадіях його життєвого циклу для запобігання зниження його конкурентної переваги (при слабких ознаках кризового стану) або її відновлення, якщо підприємство вже знаходиться у кризовому стані» [4]. Однак нетотожність розуміння змісту антикризового управління, окремих базових положень, особливості застосування в різних галузях економіки спричиняють необхідність подальшого розвитку його теоретичних основ й інструментів практичного впровадження.

Загально визнано, що антикризове управління банком слід розглядати як один з функціональних напрямів управління ним. Можливість здійснення антикризового управління базується на таких положеннях банківської кризи: по-перше, кризовими явищами можна певним чином керувати, зокрема передбачати, запобігати, відтягувати настання, мінімізувати наслідки; по-друге, управління банком в умовах кризи потребує застосування особливих методичних підходів, спеціальних знань і навичок.

Узагальнюючи дослідження теорії антикризового управління в банківській сфері, автори пропонують таке тлумачення його сутності: «Антикризове управління комерційним банком – це спеціальне, постійно організоване управління на макро- і мікрорівнях, спрямоване на найбільш оперативне виявлення ознак кризового стану банку та створення відповідних умов для його своєчасного подолання з метою забезпечення відновлення життєздатності, недопущення виникнення ситуації банкрутства та ліквідації».

Відповідно до запропонованого визначення авторами досліджено організацію антикризового управління комерційними банками України в сучасних соціально-економічних умовах.

Об'єктивно в країні організоване антикризове управління банками у двох режимах: на макро- і мікрорівнях. На макрорівні створено певну систему державного контролю, діагностики та захисту банків від фінансового краху, тобто систему державного регулювання діяльності банків.

Разом із тим на мікрорівні, тобто безпосередньо в банківській установі, має бути організоване спеціальне антикризове управління, спрямоване на створення передумов для подолання кризових явищ у життєдіяльності банку та його фінансового оздоровлення, що характеризує діяльність самих банків із запобігання банкрутству.

Функції державного регулювання і нагляду за діяльністю банків в Україні покладено на Національний банк, який здійснює постійний нагляд за дотриманням банками та іншими фінансово-кредитними

установами банківського законодавства, нормативних актів і економічних нормативів. Досконала законодавча база у сфері банківської діяльності, дієвий банківський нагляд і аудит є головними елементами системи антикризового управління банками на рівні держави. Основу законодавчої бази державного регулювання діяльності банків в Україні складають закони України «Про Національний банк України», «Про банки і банківську діяльність», «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення механізмів регулювання банківської діяльності», Кодекс України з процедур банкрутства, інструкції та положення Національного Банку України «Про порядок регулювання діяльності банків в Україні», «Про здійснення банками фінансового моніторингу», «Про затвердження правил роботи банків України у зв'язку з установленням карантину та запровадженням обмежувальних протиепідемічних заходів» та інші нормативні документи. Відповідно до названих законодавчих документів із першими ознаками фінансової кризи система банківського нагляду Національного банку України вживає до комерційних банків антикризові заходи, рівень впливу яких залежить від глибини кризового стану: письмове попередження про неправильні дії; примушення правління банку до прийняття програми фінансового оздоровлення або плану реорганізації банку; призупинення виплати дивідендів або розподілу капіталу в будь-якій іншій формі; установлення для банку підвищених економічних нормативів; накладання штрафів на керівників банків, тимчасове усунення їх із посад, що обіймають; призначення тимчасової адміністрації, санація, реорганізація банків; банкрутство і ліквідація. Реформування системи державного регулювання банківської діяльності, яке триває з 2016 року, дозволило досягти певних результатів із фінансової стабілізації банківської системи України, забезпечило більш-менш плавний перебіг коронакризи. Так, реальний ВВП за підсумками 2020 року скоротився на 4%, при цьому падіння було меншим від очікуваного – 6% і значно меншим порівняно з попередніми кризами: у 2009 році ВВП скоротився на 15,1%, а у 2014–2015 роках на 6,8% та 9,9% відповідно. На кінець 2020 року достатність капіталу банківської системи істотно перевищувала мінімальний рівень: адекватність регулятивного капіталу банків становила 21,67%, у тому числі основного капіталу – 15,51%, що більш ніж удвічі перевищує нормативні значення Н2 та Н3 (10% та 7% відповідно); фінансовим результатом діяльності вітчизняних банків був прибуток, який склав 39,727 млн грн, що свідчить про їх спроможність генерувати капітал. Протягом 2020 року тривав

розвиток платіжної інфраструктури. Пандемія та введення карантинних заходів в Україні прискорили перехід громадян до цифрових сервісів та безготівкових операцій. Частка безготівкових розрахунків в Україні з використанням платіжних карток збільшилась у 2020 році на 17% порівняно з 2018. Загалом 2020 рік став періодом стрімкої цифрової трансформації банківського сектору [5–7]. Провідні фахівці прогнозують, що до 2030 року фінансові установи перестануть бути тільки фінансовими інститутами, а трансформуються у фінансові екосистеми, які будуть акумулювати не лише фінансові послуги, але й послуги підприємств-партнерів [8].

Стабілізатором банківської системи та економіки країни загалом виступив Національний банк України, який у 2020 році застосував широкий арсенал антикризових заходів. Банки отримали можливість довгострокового рефінансування на строк до п'яти років. Це дозволило уникнути падіння ліквідності банківської системи. На період кризи для стимулювання кредитування реального сектору економіки НБУ запровадив регуляторні та наглядові послаблення для банків. Зокрема, було пом'якшено вимоги до оцінки кредитного ризику, змінено терміни формування резервів капіталу, виділено додатковий час для подання та оприлюднення фінансової звітності, призупинено проведення виїзних перевірок та стрес-тестів банків. Запроваджені заходи дозволили, з одного боку, зменшити регуляторне навантаження на банки, а з іншого – забезпечити підтримку тих галузей економіки, які найбільш постраждали від коронакризи. Незважаючи на досягнення певних позитивних зрушень у діяльності банківського сектору, протягом 2020 року через пандемію макроекономічні умови залишалися складними, а невизначеність – дуже високою, що спричинило зростання певних ризиків у діяльності банків, зокрема зріс кредитний ризик через зниження економічної активності й доходів позичальників; унаслідок реалізації кредитного ризику збільшився ризик достатності капіталу; у свою чергу зростання відрахувань до резервів, сповільнення кредитування, падіння попиту на банківські послуги призвели до зниження прибутковості банківської системи.

Глибина та характер перебігу кризи банківської установи визначають цілі та завдання антикризового управління на мікрорівні. Для створення найбільш ефективної програми антикризового управління, безумовно, необхідно враховувати численні ризики, які супроводжують банківську діяльність. Із метою оперативного виявлення ознак кризового стану банку і створення відповідних передумов для його виживання і відновлення фінансової стабільності

антикризовий менеджмент має використовувати сукупність форм, методів, засобів та інструментів управління. Як слушно зазначають фахівці, найважливішим методологічним положенням антикризового управління є системний підхід до його здійснення [4], що зумовлює побудову системи антикризового управління, яка, на думку авторів, має включати такі елементи: структура, рушійні чинники, послідовність етапів управління, результати антикризових заходів, засоби ресурсного та методичного забезпечення.

Під структурою системи антикризового управління варто розуміти мережу найсуттєвіших, стійких зв'язків між елементами, що означає встановлення чіткої ієрархії між ними. Наприклад, засоби ресурсного забезпечення мають допоміжний характер порівняно з виконавчими інструментами, аналітичні засоби можна розглядати водночас і як основу для виконавчих заходів, і як підґрунтя для оцінки ефективності результатів управління.

Рушійними силами антикризового управління виступають, на нашу думку, дестабілізуючі зовнішні та внутрішні чинники, що спричиняють розвиток кризи банківської установи.

Етапи антикризового управління комерційного банку передбачають діагностику фінансового стану банку, розробку стратегії, програми і плану антикризових заходів, реалізацію, контроль, оцінку ефективності.

Ефективна реалізація антикризового управління можлива лише за умов наявності підсистеми забезпечення прийняття управлінських рішень, до складу якої запропоновано відносити засоби методичного та ресурсного забезпечення (організаційного, фінансового, інформаційного, кадрового, матеріально-технічного).

На окрему увагу заслуговує методичне забезпечення антикризового управління, оскільки через обмеженість часу і можливі незворотні наслідки саме правильно обрані методи дозволяють мінімізувати помилковість антикризових заходів, що впроваджуються, і запобігти фінансовій катастрофі. Вибираючи методичне забезпечення, доцільно керуватися завданнями кожного етапу антикризового управління і використовувати відповідні методи. Так, під час складання програми і плану доречним бути використання програмно-цільового методу, методу структуризації цілей, матричних методів та ін.; для проведення комплексної діагностики фінансового стану банку – методів фінансово-економічного та ситуаційного аналізу, експертних оцінок, аналізу чутливості, аналізу критичних зв'язків, SWOT-аналізу та ін.

Висновки. Підсумовуючи результати дослідження, можемо зробити висновки, що сучасні соціально-економічні умови

характеризуються нестабільністю та невизначеністю, посиленням негативного впливу на банківську систему дестабілізуючих зовнішніх та внутрішніх кризових чинників через світову макроекономічну кризу та її ускладнення у зв'язку з пандемією коронавірусу SARS-CoV-2.

Як інструмент подолання кризи розвитку банківської сфери обґрунтовано впровадження системи антикризового управління, охарактеризовано режими її реалізації на макро- і мікрорівнях, визначено особливості здійснення в сучасних умовах.

Запропоновані результати дослідження містять елементи наукової новизни в частині вдосконалення існуючого понятійно-термінологічного апарату кризи розвитку банку й антикризового управління ним та розробці практичного інструментарію його впровадження.

Здійснення ефективного антикризового управління банками на всіх рівнях забезпечить їх платоспроможність і фінансову стабільність. Надалі планується дослідити ефективність упровадження запропонованих інструментів у практичну діяльність банківської установи.

Список джерел інформації / References

1. Жовтанецька Я. В. Основні підходи до систематизації причин, симптомів та факторів банківських криз / Я. В. Жовтанецька // Проблеми та перспективи розвитку фінансової системи України : матеріали I Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф. – Вінниця, 2016. – С. 61–64.

Zhovtanecka, Ya. (2016), “Basic approaches to the systematization of causes, symptoms and factors of bank crises” [“Osnovni pidhody do systematyzaciyi prychnyn, symptomiv ta faktoriv bankivskykh kryz”], *Problemy ta perspektvyu rozvytku finansovoyi systemy Ukrainy: materialy I Vseukr. nauk.-prakt. internet-konf.*, Vinnycya, pp. 61-64.

2. Мельник В. Теоретичні аспекти дослідження сутності антикризового менеджменту банківських установ / В. Мельник, О. Колесник // Проблеми і перспективи економіки та управління. – 2019. – Вип. № 4 (20) – С. 334–341.

Melnik, V., Kolesnyk, O. (2019), “Theoretical aspects of the advancement of the day of anti-crisis management of banking institutions” [“Teoretychni aspekty doslidzhennia sutnosti antykrizovoho menedzhmentu bankivskykh ustanov”], *Problemy i perspektvyu ekonomiky ta upravlinnja*, No. 4(20), pp. 334-341.

3. Жежерун Ю. В. Антикризовий менеджмент у банку в умовах COVID-19 / Ю. В. Жежерун, С. О. Романчук // Фінансовий простір. – 2020. – Вип. 4 (40). – С. 258–265.

Zhezherun, Yu., Romanchuk, S. (2020), “Anti-crisis management in the minds of the bank COVID-19” [“Antykrizovyi menedzhment u банку v umovakh COVID-19”], *Finansovuj prostir*, No. 4(40), pp. 258-265.

4. Лігоненко Л. О. Антикризове управління підприємством: теоретико-методологічні засади та практичний інструментарій : монографія / Л. О. Лігоненко. – К. : КНТЕУ, 2001. – 580 с.

Ligonenko, L. (2001), *Anti-crisis management of the enterprise: theoretical and methodological principles and practical tools: a monograph* [Antykryzove upravlinnja pidprijemstvom: teoretyko-metodolohichni zasady ta praktychnyj instrumentarij: monohrafija], KNTEU, Kyiv, 580 p.

5. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://bank.gov.ua/>

Official site of the National Bank of Ukraine [Ofitsiynyi sait Natsionalnoho banku Ukrainy], available at: <https://bank.gov.ua/>

6. Річний звіт Національного банку України за 2020 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://bank.gov.ua/ua/news/all/richniy-zvit-natsionalnogo-banku-ukrayini-za-2020-rik>

“Annual Report of the National Bank of Ukraine for 2020” [“Richnij zvit Nacionalnoho banku Ukrainy 2020”], available at: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/richniy-zvit-natsionalnogo-banku-ukrayini-za-2020-rik>

7. Дані наглядової статистики Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist/data-supervision#1>

“Data of supervisory statistics of the National Bank of Ukraine” [“Dani nahljadovoji statystyky Nacionalnoho banku Ukrainy”], available at: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist/data-supervision#1>

8. Маслій Н. Д. Дослідження сутності та структури фінансової екосистеми / Н. Д. Маслій, Н. О. Задорожнюк, Ю. О. Жаданова // Приазовський економічний вісник. – 2020. – Вип. 5 (22). – С. 171–174.

Masliy, N., Zadorozhniuk, N., Zhadanova, Yu. (2020), “Research of the essence and structure of the financial ecosystem” [“Doslidzhennia sutnosti ta struktury finansovoi ekosystemy”], *Pryazovskyi ekonomichnyi visnyk*, No. 5(22), pp. 171-174.

Лачкова Вікторія Миколаївна, канд. екон. наук, доц., факультет економічних відносин та фінансів, Державний біотехнологічний університет. Адреса: пр. Людвиг Свободи, 35-в, кв. 136, м. Харків, Україна, 61202. Тел.: 0503031441; e-mail: vilach007@gmail.com.

Lachkova Victoriya, PhD in Economics, Associate Professor, State Biotechnological University. Address: Liudviga Svobody av., 35-v, ap. 136, Kharkiv, Ukraine, 61202. Tel.: 0503031441; e-mail: vilach007@gmail.com.

Лачков Андрій Сергійович, асп., Державний біотехнологічний університет. Адреса: пр. Людвиг Свободи, 60, кв. 172, м. Харків, Україна, 61174. Тел.: 0503031446; e-mail: linLacha95@gmail.com.

Lachkov Andrey, Postgraduate, State Biotechnological University. Address: Liudviga Svobody av., 60, ap. 172, Kharkiv, Ukraine, 61174. Tel.: 0503031446; e-mail: linLacha95@gmail.com.

DOI: 10.5281/zenodo.5799510

INVESTMENT ACTIVITY OF TRADE ENTERPRISE AT THE FINANCIAL MARKET AS FACTOR OF ITS INNOVATIVE DEVELOPMENT

O. Blyzniuk, O. Ivaniuta, M. Ivaniuta

The mechanism and instruments of credit and investment activity of trade enterprises at the financial market in the system of ensuring and stimulating their innovative development are substantiated. The financial sources of attracting additional capital and the directions of funds investing at the markets of loan capital and securities in the process of formation and use of trade enterprises financial resources are determined.

The functioning peculiarities of wholesale and retail trade enterprises in Ukraine at the financial market are studied, financing sources structure of capital investments in the country's economy and trade is analyzed. The strategic directions of financial and investment development are determined and the key requirements and criteria which should be taken into account in the process of development and implementation of the investment and innovation strategy of domestic trade enterprises are formulated.

Keywords: *investment activity, financial market, credit and stock market, innovative development, trade enterprise.*

ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ТОРГОВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА НА ФІНАНСОВОМУ РИНКУ ЯК ЧИННИК ЙОГО ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ

О.П. Близнюк, О.М. Іванюта, М.О. Іванюта

Активізація розвитку інноваційно-інвестиційних процесів в економіці України залежить від її ефективної євроінтеграції, прискорення науково-технічного прогресу, зростання капіталізації та інвестиційної привабливості підприємств, підвищення рівня соціально-економічного розвитку країни. Без розвитку інвестиційної діяльності у сферах реального та фінансового інвестування, прискореного залучення вітчизняних та іноземних інвестицій не можливе впровадження сучасних інноваційних технологій на підприємствах, зокрема торговельних, зростання їх конкурентоспроможності та підвищення ефективності фінансово-господарської діяльності.

Особливості функціонування підприємств оптової та роздрібною торгівлі України та стратегічні напрями їх інноваційного розвитку потребують системного й комплексного управління інвестиційною